

Wiadomości

Środa, 26 października 2022

Powołanie Europejskiego Instytutu ds. Zrównoważonego Rozwoju

Wieliczka od kilku lat współpracuje z Konsulem Honorowym w Krakowie oraz Towarzystwem Przyjaźni Polsko - Rumuńskiej, realizując wspólne projekty - konferencje, wydarzenia kulturalne i sportowe, wernisaże, rozgrywki sportowe, promocje przewodników i książek oraz spotkania autorskie. W sposób szczególny historia Wieliczki przeplata się z historią rumuńskiej Kaczyki - to samorządy wyrosłe na soli, w kilku obszarach wyraźnie przenikają się nasze tradycje, kultura i doświadczenia historyczne na przestrzeni lat, a przede wszystkim relacje międzyludzkie, które tworzą historię i gospodarkę.

24 października w Wielickiej Miediatece podjęto kolejny krok w zacieśnieniu współpracy polsko-rumuńskiej, podpisując list intencyjny w sprawie powołania Europejskiego Instytutu ds. Zrównoważonego Rozwoju pomiędzy Konsulatem Honorowym Rumunii w Krakowie, Towarzystwem Polsko - Rumuńskim w Krakowie, przedstawicielami Centrum European de resursurse pentru sustenabilitate, Asociatia Romana pentru dezvoltarea locala durabila oraz Burmistrzem Wieliczki Artur Koziół.

Sygnatariusze listu intencyjnego zadeklarowali współpracę na rzecz:

- organizacji konferencji, debat publicznych, seminariów, warsztatów, prezentacji na tematy związane ze zrównoważonym rozwojem, - organizacji wystaw, targów, wydarzeń w obszarach wpływu na zrównoważony rozwój (administracja, energia odnawialna, gospodarka o obiegu zamkniętym, użyteczności publicznej, infrastruktura) - programów szkoleniowych, coaching, szkoleń zawodowych, - programów badawczych i pomocowych dla firm, organizacji pozarządowych, administracji publicznej oraz wymiany kulturalnej (pomoc i doradztwo dla instytucji kultury) i biznesowej.

Wracając do wspólnej historii, warto podkreślić, że Kaczyka, swoje powstanie i rozwój zawdzięcza w dużej mierze rodzinom górników małopolskich, przybyłych tutaj w XVIII wieku również z Wieliczki. Południowo-wschodnie tereny Polski i rumuńska Bukowina wchodziły, w tym okresie, w skład jednej austriackiej monarchii Habsburgów. Na terenach tych współhistnieli Rumuni, Polacy, Austriacy, Słowacy, Ukraińcy, tworząc ciekawą, wielokulturową mozaikę historii i tradycji.

Małopolscy górnicy od lat 90 XVIII wieku stali się pionierami osadnictwa na terenach Bukowiny. Symbolem górniczego osadnictwa jest Kaczyka, która poprzez swój przemysłowy charakter wyróżniała się spośród innych miejscowości. Do początku XIX wieku, czyli przez pierwsze 15 lat migracji, w Kaczyce osiedliło się aż 200 Polaków. Akcja przybywania mieszkańców Małopolski, nie tylko górników ale również tych zajmujących się uprawą roli, hodowlą jak i rzemiosłem (głównie z okolic Tarnowa, Rzeszowa, Krosna) trwała aż do początków XX wieku i doprowadziła do utworzenia spójnych i samowystarczalnych społeczności. Polacy tworzyli wyróżniającą się warstwę spośród mieszkańców Kaczyki, gdyż

reprezentowali obok profesjonalnych górników również zawody inteligentne: nauczycieli, lekarzy, aptekarzy itd.

Złoże solne Kaczyki pochodzi - podobnie jak wielickie - z epoki miocenu. Sól warzoną zaczęto tutaj pozyskiwać, podobnie jak w Wieliczce, w okresie neolitu. (ok. 6. tys. lat temu).

Natomiast sól kamienną eksploatowano (metodami na mokro i na sucho) od 1792 roku, kiedy to uruchomiono kopalnię. Znaczenie soli wydobywanej w Kaczyce, tak jak i soli wydobywanej w Wieliczce było nie do przecenienia. Zapewniała ona dobrobyt, rozwój i stabilność obu społeczeństw.

Przez kilkadziesiąt lat tzn. od II połowy XIX wieku do I połowy XX wieku to w Wieliczce, w pierwszej państwowej szkole górniczej, która kształciła górników dla całej Galicji, pobierali nauki późniejsi pracownicy kopalni soli w Kaczyce. Szkoła ta, zapewniająca wysokim poziom nauczania, stała się bardzo ważnym łącznikiem między naszymi ośrodkami. Warto przy tej okazji wymienić kilka nazwisk osób, które zapisały się w historii wielickiego górnictwa i polskiej kultury a które pracowały również na terenach dzisiejszej Rumunii. Byli to: Erazm Klemensiewicz, Leopold Hombesh, Leon Cehak, Józef Fryt, Erazm Barącz i wielu wielu innych. O pracujących w Kaczyce wyższych urzędnikach górnikach-Polakach, świadczą również wykute w soli tablice, które powstawały od końca XIX wieku do lat 40 XX wieku w kopalni w Kaczyce. Widnieją na nich nazwiska: Leona Cehaka, Józefa Jaglarza, Stanisława Rzepeckiego, Józefa Hładki, Waleriana i Alojzego Grudnickich.

Na terenach rumuńskiej Bukowiny to właśnie Polacy przyczynili się do powstania i rozwoju szkolnictwa powszechnego. Kierowali nowo wybudowanymi szkołami, w których aż do I wojny światowej językami wykładowymi były: polski, rumuński, niemiecki i ukraiński. W szkołach tych, nie tylko uczono pisania, czytania i rachunków ale również kształtowano postawy patriotyczne poprzez uroczyste obchodzenie rocznic narodowych i świąt katolickich.

Bardzo ważnym elementem, który scalał polską wspólnotę na rumuńskiej Bukowinie, była organizacja życia religijnego. W 1799 roku (czyli siedem lat po przybyciu pierwszych górników małopolskich do Kaczyki), władze austriackie zezwoliły na zatrudnienie w kopalni kapelana, którym został ks. Jakub Bogdanowicz. W 1810 roku wzniesiona została w Kacze niewielkich rozmiarów świątynia katolicka pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP. Ksiądz Bogdanowicz sprowadził do tego kościoła kopię obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Należy podkreślić, że kościół w Kaczyce stał się pierwszym na Bukowinie kościołem wybudowanym dzięki polskiej wspólnocie. Parafia erygowana została w 1844 roku przez arcybiskupa Franciszka de Paulo Pistka. Warto dodać, że w wielickiej kopalni mamy komorę Pistek, nazwaną tak na cześć tego arcybiskupa i metropolity lwowskiego.

Polonia rumuńska liczy ok. 2550 osób i jest oficjalnie uznana mniejszością narodową i ma jednego przedstawiciela w parlamencie rumuńskim. W okręgu Suczawa mieszka najwięcej ludności polskiej, w miejscowościach: Nowy Sołonec, Plesza, Poljana Mikuli - mieszkają gł. potomkowie osadników tzw. górali czadeckich, a w Kaczyce - potomkowie górników z Wieliczki i Bochni.